ਅੰਨਾ ਗਣਿਤ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਬਨਾਮ

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰ. 2023 ਦਾ 148)

10 ਫਰਵਰੀ, 2023

[ਸੰਜੀਵ ਖੰਨਾ ਅਤੇ ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਈ, ਜੇ. ਜੇ.]

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਃ ਅਨੁਛੇਦ 217-ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼-ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਘੇਰਾ-ਆਯੋਜਿਤਃ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼, ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਇਨਪੁਟ, ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕਈ ਪੱਤਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। – ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ - ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨਃ ਅਨੁਛੇਦ 217-ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 217 (2) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਐਂਟਰੀ ਪੁਆਇੰਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਛੇਦ 217 (1) ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਉਸ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ, ਉਸ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ, ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ – ਜਦੋਂ ਯੋਗਤਾ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ- ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ।

ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾਃ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਵੱਲੋਂ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ,

ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ, ਜੋ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ 'ਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਿਰੰਤਰ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕਈ ਸ਼ੂਟ ਡਾਊਨ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 7][470-ਡੀ-ਐੱਫ]

2. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਹੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਦਾ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 8][470-ਐੱਫ ਐੱਚ; 471 ਏ]

3. ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਖੁਦ 1 ਫਰਵਰੀ 2023 ਦੀ ਆਪਣੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 9][471-ਬੀ-ਸੀ]

4. ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ,

ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦੇਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ' ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 10][471-ਸੀ-ਈ]

5. ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 51-ਏ ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ, ਭਾਸ਼ਾਈ, ਖੇਤਰੀ ਜਾਂ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸਦਭਾਵਨਾ, ਸਾਂਝੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ। ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ-ਧਰਮ, ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਨਸਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ। ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਵਕੀਲਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇੱਕ ਜੱਜ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। [ਪੈਰਾ 12][471- ਐੱਫ ਐੱਚ; 472- ਏ-ਬੀ]

ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2009) 8 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 273: [2009] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 921; ਐਮ. ਮਨੋਹਰ ਰੈਡੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ (2013)

3 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 99: [2013] 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 711; ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ (1993) 4 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 441: [1993] 2 ਸਪਲਿ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 659; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰ. 1998 ਦਾ 1, ਰੀ (1998) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 739: [1998] 2 ਵਾਧੂ. ਐੱਸ. ਸੀ. ਆਰ. 400; ਐੱਨ. ਕੰਨਦਾਸਨ ਬਨਾਮ ਅਜੋਏ ਖੋਸੇ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2009) 7 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 1: [2009] 7 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 668-'ਤੇ ਨਿਰਭਰ.

ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਮਾਰ ਪਦਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ

(1992) 2 ਐਸ. ਸੀ. ਸੀ. 428: [1992] 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 109-ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਹਵਾਲੇ

[2009] 10 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 921 ਪੈਰਾ 3

[2013] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ 1 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 711 ਪੈਰਾ 4

[1993] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ 2 ਵਾਧੂ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 659 ਪੈਰਾ 4

[1998] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ 2 ਵਾਧੂ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 400 ਪੈਰਾ 4 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

[2009] 7 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 668 ਪੈਰਾ 8

[1992] ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ 2 ਐਸ. ਸੀ. ਆਰ. 109 ਪੈਰਾ 11 ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ

ਸਿਵਲ ਮੂਲ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਾਃ 2023 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ. 148.

(ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਦੇ ਤਹਿਤ) 2023 ਦੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਸਿਵਲ) ਨੰਬਰ. 147 ਦੇ ਨਾਲ।

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੰਚਿਤਾ ਐਨ, ਸ਼੍ਰੀਸੱਤਿਆ ਮੋਹੰਤੀ, ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਐਡ. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨਃ

ਕਾਰਨ

1. ਉਪਰੋਕਤ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 217 ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। [1]

2. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਾ ਹੱਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ

[1.] 217. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ।— (1) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਛੇਦ 124ਕ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਨਿਆਂਇਕ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਅਤੇ ਮੋਹਰ ਹੇਠ ਵਾਰੰਟ ਰਾਹੀਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਨੁਛੇਦ 224 ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵਧੀਕ ਜਾਂ ਕਾਰਜਵਾਹਕ ਜੱਜ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦਾ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਰਹੇਗਾਃ ਬਸ਼ਰਤੇ (ਏ) ਇੱਕ ਜੱਜ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਹੇਠ ਲਿਖ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; (ਬੀ) ਇੱਕ ਜੱਜ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਛੇਦ 124 ਦੇ ਖੰਡ (4) ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧਿਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਹਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ;

3. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ [2] ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਜ ਹੈ। ਅਨੁਛੇਦ 217 (1) ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 217 (2) ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ਬਣਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਥ੍ਰੈਸ਼ਹੋਲਡ ਸੀਮਾ ਜਾਂ ਐਂਟਰੀ ਪੁਆਇੰਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਨੁਛੇਦ 217 (1) ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਕਿਹੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ; ਉਸ ਦਾ ਚਰਿੱਤਰ, ਉਸ ਦੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ, ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਉਸ ਦਾ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਤਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਕਾਰਕ ਹੈ ਜੋ ਆਰਟੀਕਲ 217(2) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ।

(ਏ) ਕਿਸੇ ਜੱਜ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਖੇਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। (2) ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਗਰਿਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ-(ਏ) ਨੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ; ਜਾਂ (ਬੀ) ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਕਿਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਜਿਹੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਵਕੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਖੰਡ ਦੇ ਪ੍ਰਯੋਜਨਾਂ ਲਈ-(ਏ) ਉਸ ਅਵਧੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਅਵਧੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਕੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ; (ਏ) ਉਸ ਅਵਧੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਕੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਅਵਧੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਜਾਏਗੀ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਨਿਆਂਇਕ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਸੰਘ ਜਾਂ ਰਾਜ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗਿਆਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ; (ਬੀ) ਉਸ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਜਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਕੀਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਅਵਧੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪੰਦਰਵੇਂ ਦਿਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ (3) ਜੇ ਕਿਸੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਦੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਤਮ ਹੋਵੇਗਾ।

[2] (2009) 8 ਐਸਸੀਸੀ 273

ਇਹ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। 4. ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਐੱਮ. ਮਨੋਹਰ ਰੈੱਡੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [3] ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਤ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਨੁਛੇਦ 217 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਕਲਪਿਤ ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਖੇਤਰ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਯੋਗਤਾ, ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਨਹੀਂ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ 9 ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਦੋ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਡਵੋਕੇਟਸ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ [4], ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਵਾਲਾ ਨੰ. 1998 ਦਾ 1,[5], ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਉਦੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ 'ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ' ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ 'ਸਮੱਗਰੀ' 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। 5. 'ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲ-ਆਨ-ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ।

"ਨਿਆਂਇਕਤਾ

ਨਿਯੁਕਤੀ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲੇ

480. ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਤੱਤ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਫ਼ੀ ਤਰਕ ਹੈ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਾਵਤ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਵਧੀਕੀਆਂ ਜਾਂ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਂਚ ਵਜੋਂ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਜਾਂਚ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਵਚੇਤਨ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਨਿਆਂਇਕ ਤੱਤ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ

[3] (2013) 3 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 99.

[4] (1993) 4 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 441.

[5] (1998) 7 ਐੱਸ.ਸੀ.ਸੀ. 739.

ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਗਠਨ ਵਿੱਚ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਦਾ ਤੱਤ, ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਅਤੇ ਵਿਵੇਕ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤ੍ਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਨਿਯਮ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਕ ਹਨ।

481. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਬਦੀਲ ਕੀਤੇ ਜੱਜ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਤਬਾਦਲੇ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਸੰਕੇਤ ਕੀਤੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਠਿਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਰਾਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਘਾਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ।

482. ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀਵਾਂ ਅਤੇ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਬਹਿਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਣ, ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਘਾਰ ਤੋਂ ਬਚਣ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਰਾਏ ਦਾ ਸੁਤੰਤਰ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵੀ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰੇ ਅਤੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। S.P. ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਨਤਕ ਹਿੱਤ ਦੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਆੜ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਕੰਮਕਾਜ ਵਿੱਚ ਅਜਨਬੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਸਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੇਲੋੜੀ ਘੁਸਪੈਠ ਦਾ ਵਧ ਰਿਹਾ ਰੁਝਾਨ। ਗੁਪਤਾ ਨੇ ਲੋਕਸ ਸਟੈਂਡੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਵਿਸਤਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਸਵਾਮੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੇ ਸੀਮਤ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਨਾਮਜ਼ਦ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਾਰਜਕਰਤਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਮਸ਼ਵਰੇ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਤ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਤਬਾਦਲੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਇਹ ਮਾਮਲੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੱਖਪਾਤ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਬਹੁਲਤਾ ਦੇ ਤੱਤ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

6. ਇਸ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਮਹੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਗੁਪਤਾ (ਉਪਰੋਕਤ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ:

"77. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮਾਮਲਾ ਵਾਰੰਟੋ ਦੀ ਰਿੱਟ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਤੋਂ।

ਜਵਾਬਦੇਹ 3 ਦਾ ਬਾਇਓਡਾਟਾ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੀ ਜਵਾਬਦੇਹ 3 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਜੱਜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਲਈ "ਢੁਕਵਾਂ" ਸੀ ਜਾਂ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫਿਟਨੈੱਸ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਨਿਆਂਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਦਰਭ ਨੰ. 1998 ਦਾ 1, ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, 11 ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਵਾਬਦੇਹ 3 ਆਰਟੀਕਲ 217 (2) (ਬੀ) ਵਿੱਚ "ਯੋਗਤਾ ਯੋਗਤਾ" ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ (ਏਏ) ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

7. ਹੋਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖੁਫੀਆ ਏਜੰਸੀਆਂ ਤੋਂ ਇਨਪੁਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਿਛੋਕੜ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਅਤੇ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਜੱਜ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਰਾਏ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਨਿਰੰਤਰ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਕਈ ਸ਼ੂਟ ਡਾਊਨ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ, ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

8. ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਕਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜਾਂ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨੀਤੀਆਂ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਮੰਨਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਹੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੱਜ ਦਾ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਹੈ।

ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ। [6]

9. ਅਸੀਂ ਉਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਪਹਿਲੂ ਹਨ ਜੋ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟਾਂ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੁਆਰਾ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰਾਂ ਨੇ ਖੁਦ 1 ਫਰਵਰੀ 2023 ਦੀ ਆਪਣੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਅਤੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਹੈ।

10. ਸਾਡੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਰਾਏ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟਰੀ ਦੀ ਰਿੱਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਜਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਸਾਡੇ' ਤੇ ਪਾਬੰਦ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੌਲਿਜੀਅਮ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਅਤੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਨਿੱਜੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ।

11. ਸ਼੍ਰੀ ਕੁਮਾਰ ਪਦਮ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [7] ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਆਂਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

12. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਦਰਾਸ ਵਿਖੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਫ਼ ਜੁਡੀਕੇਚਰ ਦੇ ਵਧੀਕ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 51ਏ [8] ਹਰੇਕ ਨਾਗਰਿਕ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਰੇਕ ਜੱਜ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ, ਭਾਸ਼ਾਈ, ਖੇਤਰੀ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਸਦਭਾਵਨਾ, ਸਾਂਝੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ।

[6] ਵੇਖੋ ਐਨ. ਕੰਨੜਸਨ ਬਨਾਮ ਅਜੋਏ ਖੋਸੇ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2009) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1.

[7] (1992) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 428

[8] ਭਾਗ IV - ਏ- ਬੁਨਿਆਦੀ ਕਰਤੱਵਾਂ

ਜਾਂ ਸੈਕਸ਼ਨਲ ਵਿਭਿੰਨਤਾਵਾਂ. ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖਤਾ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ-ਧਰਮ, ਜਾਤੀ ਜਾਂ ਨਸਲ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਬਰਾਬਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ। ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਚਰਣ ਅਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਵਕੀਲਾਂ, ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜਨਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇੱਕ ਜੱਜ ਦਾ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੱਜ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਲਈ ਲਿਖਤੀ ਕਾਰਨ ਦੇ ਕੇ ਬੋਲਦੇ ਹਨ। 13. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ।

14. ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਪੜ੍ਹਾਅ 'ਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਰੱਦ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Advocate Shifa Kler